

što su ih svi njezini članovi u različna vremena i u različnim što kakvim prigodama stekli u službi naše Signorije, za čiju su čast i dobrobit vazda prolijevali svoju krv i izlagali svoje živote onako, kako su to radili njihovi pređi gospodin Dimitar Laskaris gubernator i njegov brat Ivan vitez, koji je poginuo...

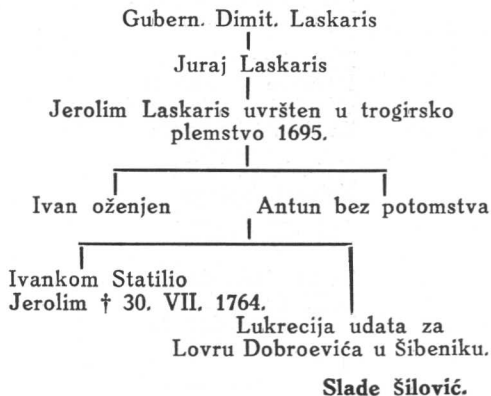
»Treća dukala od 4. travnja 1579. glasi: Velike su i stare usluge obitelji Laskaris iskazane našoj vladi, a njihova su djela puna vijernosti, časti i hrabrost, osobito g. Dimitra Laskarisa gubernatora i baštinika ove porodice. Te su usluge poznate javnosti u službi našoj kroz više razdoblja i u različnim prigodama, a nadalje za vrijeme zadnjega rata, gdje je, ne žaleći troška, ne izbjegavajuć pogibelji dao mnogo dokaza hrabrosti; dapače mu je u zadnjem ratu poginuo jedan brat ubijen od Turaka, a drugi brat zarobljen. Obzirom na to, ako je ikoja obitelj dostojna, da bude uvažena i cijenjena od naše vlasti, to je obitelj Laskaris, a osobito već spomenuti gubernator Dimitar...

»Četvrta je povelja od 17. prosinca 1653.: Sa osobitom naklonošću je obitelj Laskaris — rodom iz Cariграда — za dugi niz godina pokazala svoju ustrajnost u raznim časnim službama naše republike; dok je zaboravila na svoje porijeklo najveća joj je briga bila, da se udomači u našoj državi i prigrli koji časni stališ, za opće dobro...

»Već spomenuti Dimitar ostavio je svoje potomstvo u Trogiru, koje je kasnije bilo upisano među plemstvo ove slavne općinske uprave počevši od pokojnog Jerolima pokoj. Jurja pok. Dimitra 1. siječnja 1695. kako to proističe iz spisa ovoaga pristupa u općinu. Ali ogranak glasovite ove trogirске obitelji prestao je smrću Jerolima Laskarisa pok. Ivana dne 30. srpnja 1764. čije je imanje baštinila njegova sestra Lukrecija udata za Lorenza Dobrojevića, šibenskog plemića.

To su podaci u »Rè d'armi di Traù« o Laskarisima. Bez dvojbe je auktor bio dobro upućen u njihovu prošlost, jer je imao kod sebe mnoge isprave, pa i isti grb, priložen onoj biografiji. Zašto nije isprave prepisao

u cjelini, to ne znamo. Jamačno je htjeo izbjeći, da mu djelo ne postane odveć opširno. U gradskim crkvenim knjigama među mrtvima zabilježen je Antun Laskaris pok. Ivana, koji da je umro g. 1764. u 40. godini života, sahranjen u stolnoj crkvi. Kako obitelj nije bila brojna, nego skoro vazda po jedan, ili najviše dva člana u kući, nijesu dospjeli da uredi svoju vlastitu posebnu kuću sa karakterističnim kamenim grbom nad vratima, kako je to onda bio običaj kod plemstva. Njihova se na pola porušena kuća ipak i danas nalazi u gradu sa lijepim gotičkim prozorima, ali označena drugim grbom, a narod je oko toga spleo toliko legende, predaje, tragične događaje i bojne slave. Osim toga jedna mjesna seljačka obitelj Čurkov, porijeklom iz Bugarske, uz svoje pravo ime nosi također nadimak Laskarović, jer su joj pređi u doba mletačke republike bili u službi kao nadglednici imanja Laskaris. Sugrađani su ih prozvali imenom njihovih prvašnjih gospodara uz neznatnu varijantu i hrvatskim dočetkom imena. Do nedavna su kod obitelji Čurkov postojale različne isprave o njihovom dolasku iz Bugarske i o odnošajima sa Laskarisima. Udajom Lukrecije sestre zadnjega Laskarisa mnoge su stvari i uspomene prešle u Šibenik.

NEŠTAMPANE PESME ILIRSKOGA DOBA.

Priopćio: Dr. Aleksa Ivić.

Biskup Šrot kao zagrebački cenzor sprečio je 1844. godine štampanje nekih pesama i podneo je o tome izvještaj budimskom Namjesničkom Veću. Izvještaj Šrotov nalazi se u Državnom Arhivu u Budimpešti i u prilogu je nekoliko pesama i izvadaka iz pesama, koje je cenzor podneo kao primer nedozvoljenog slobodoumja i opasnog nacionalizma.

U jednom prilogu piše:
E diversis poematis.

No 1. Svaka kaplja karvcu posvetiše,
Za slobodu zlatnu prolevena
I u seme živo preobratja
Iz kog niču bitja ognjevita
Koja dēdov korak slēdit znadu
I grēhote grozne osvetiti.

Ljubomir Martić.

- No 2. Ustanimo, bratjo mila,
 Jedna majka nas rodila
 Ustanimo zora puca
 Nek' junačko sarce kuca
 Hrabro brani narod svoi.
- No 3. E poemata, quod mihi scholastica
 juvenus pro censura praesentavit.
 Svetom vatrom ljubavi večite
 Sveslavjanska u nas sarca žari
 Da smo za rod u naliku stari
 Podnest spravni gromove ljutite.

— — — — —
 Samo izbiljnost — pak istina sveta
 — I sloboda.

U drugom priložu se nalazi ova pesma:

J u n a k.

Sedlajte mi konja,
 Konjica vranoga,
 Da poletim skokom
 Do boja ljutoga.

Letit' ću, dobit' ću
 Blago od pokoja,
 Za te otadžbino
 Letit' ću do boja.

Jur rano sunašce
 Redi iz dubrave,
 Jur po ravnom polju
 Vijuju se zastave.

Barjaci se vijuju
 I trublje glas zove:
 »Na boj, bratjo, na boj
 Za dom i bogove!«

Neću ja za tudju
 Vojevat daržavu,
 Veće za vlastitu
 Rodbinu i Slavu.

Za te, domovino,
 Letit' ću do boja,
 Letit' ću, dobit' ću
 Blago od pokoja.

Janko Valetić iz Slavonije.

Poema hoc concitatorium voluit Ludovicus Gaj immediate post functum 9. decembris anni praeteriti tumultum pagellis »Danica« nuncupatis inserere.

U trećem priložu su ove pesme:

M o ć s t a l n o s t i.

Bratjo, stalni ostanimo
 Dělo naše krunimo;

Stazu, kojom sad hodimo
 Ostaviti ne mislimo.

Stalnost naših pradědova
 U sred kiše od olova
 Razbi silu od vragova
 Slogom svojih sokolova.

Može bura urlikati
 Lipu velu uzdrmati,
 Al' ju neće poharati,
 Slava bo je njojzi mati.

Bratjo, stalni ostanimo,
 Dělo naše krunimo;
 Stazu, kojom sad hodimo
 Ostaviti već ne smimo.

P r o g n a n i k.

Pod raspelom svetog spasa
 Na raskrižju u sred noći
 Klěči junak vitka stasa
 S mačem pogled kož svědoči
 Da što ovde traži jadan
 Da mu svět uskrati hladan.

Usni su mu ko spojene
 Ukočeno bitje živo
 Duša, grudi probijene,
 Mlado tělo negibivo
 I ko pepeo kod požara
 Pram je zabav od vėtarah.

Sve je tiho, razkidano
 Kroz koprenu tmastih sěnah,
 Gleda mēsec poharanu
 Sliku prikih od vremenah.
 Tad se momak diže gori
 Muklim glasom progovori:

»Uslišaj me spasu světa
 »Smili mi se i oprost
 »Meni su jur sva oteta
 »Nada, dom i duh jakosti
 »Ja ne mogu terpit' dulje
 »Skeršiti ću sarca žulje.

»Tri su samo dēla puti
 »Jedan u dom k'ljubi vodi,
 »Al' tam bēsni kervnik ljuti
 »Drugī u stran svět k slobodi,
 »A na morsko tretjī žalo,
 »Tam je serce jad svoj stalo!

Antun Nemčić Gostovinski.